Sisäministeriö
Inrikesministeriet

*HE 51/2026 vp; Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja rikoslain 17 luvun 7 b §:n muuttamisesta*

Viitaten hallintovaliokunnan kuulemisessa 24.4.2026 esiin nousseisiin yksittäisiin tapauksiin ja niiden johdosta pyydettyyn lisäselvitykseen, sisäministeriö toteaa seuraavaa:

- Vankeusrangaistukseen tuomittu ulkomaalainen suorittaa tuomionsa pääsääntöisesti Suomessa. Mikäli karkottaminen tulee kyseeseen, karkottamispäätös pyritään panemaan täytäntöön heti vankeusrangaistuksen päätyttyä. Maasta poistamisen täytäntöönpano voidaan edellytysten täyttyessä tällöin turvata säilöönotolla.

- Maahanmuuttovirasto on viime vuosina tehnyt rikosperusteisia karkottamispäätöksiä seuraavasti: 233 vuonna 2023, 209 vuonna 2024 ja 243 vuonna 2025. Nämä lukumäärät pitävät sisällään kaikki karkottamisasioissa tehdyt päätökset, ml. päätökset, joissa henkilö on päätetty karkottaa että päätökset, joissa häntä ei ole karkotettu. Lisää tilastotietoa Maahanmuuttoviraston tekemistä karkottamispäätöksistä löytyy käsillä olevan hallituksen esityksen sivulta 28 ja viraston verkkosivuilta.[1]

- Ulkomaalaisasioiden asiankäsittelyjärjestelmästä (UMA) on saatavissa seuraavat tiedot siitä, kuinka monta tiettynä vuonna tehtyä päätöstä, jossa henkilö on päätetty karkottaa, on pantu täytäntöön 12.5.2026 mennessä:
    - v. 2023 tehtiin 135 maastapoistamispäätöstä, joissa päätös oli ”karkotetaan”. Päätöksistä 78 on pantu täytäntöön 12.5.2026 mennessä.
    - v. 2024 tehtiin 126 maastapoistamispäätöstä, joissa päätös oli ”karkotetaan”. Päätöksistä 66 oli pantu täytäntöön 12.5.2026 mennessä.
    - v. 2025 tehtiin 169 maastapoistamispäätöstä, joissa päätös oli ”karkotetaan”. Päätöksistä 58 oli pantu täytäntöön 12.5.2026 mennessä.
    - v. 2026 maaliskuuhun mennessä oli tehty 68 maastapoistamispäätöstä, joissa päätös oli ”karkotetaan”. Päätöksistä 12 oli pantu täytäntöön 12.5.2026 mennessä.

- Keskeinen syy siihen, miksi vakaviin rikoksiin syyllistynyt ulkomaalainen oleskelee edelleen Suomessa vankeusrangaistuksensa suorittamisen jälkeen on se, että häntä ei voida poistaa maasta, koska häntä uhkaa kotimaassaan kuolemanrangaistus, kidutus, vaino tai muu ihmisarvoa loukkaava kohtelu. Kyse on tällöin luonteeltaan ehdottomasta palautuskiellosta (non-refoulement)[2], joka estää maasta poistamisen.

[1] https://tilastot.migri.fi/index.html#decisions/23332/52?start=660&end=671
[2] Ulkomaalaislain 147 §, PL 9 § 4 mom.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

- Muita syitä, joiden vuoksi karkottamispäätösten täytäntöönpano voi viivästyä tai kokonaan estyä, ovat pitkät muutoksenhakuprosessit ja mahdolliset karkottamispäätöksen jälkeen tehdyt turvapaikkaa koskevat ensimmäiset tai uusintahakemukset sekä se, että palautettavat pakoilevat täytäntöönpanoa. Näihin lykkääntymisiin on kuluvalla hallituskaudella puututtu muuttamalla lainsäädäntöä ja tehostamalla viranomaisten välistä yhteistyötä. Myös käsillä olevalla esityksellä asiaan pyritään edelleen vaikuttamaan.

- Yleinen syy täytäntöönpanon viiveisiin on myös huonosti toimiva tai kokonaan toimimaton yhteistyö karkotettavien kotimaiden viranomaisten kanssa. Tietyt valtiot suhtautuvat varauksellisesti tai joskus kokonaan kielteisesti kansalaistensa takaisinottoon. Erityisesti niissä tapauksissa, joissa palautettavilla ei ole asiakirjoja henkilöllisyydestään ja kansalaisuudestaan, heidän identifiointiprosessinsa vastaanottavan valtion kanssa voi kestää hyvinkin pitkään.

- Poliisi on se viranomainen, joka tekee rikoksiin syyllistymisen vuoksi Maahanmuuttovirastolle esityksen ulkomaalaisen karkottamiseksi. Jos ulkomaalaisella on pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema, Maahanmuuttovirasto avaa tällöin harkinta-asian, jossa se päättää mahdollisesta suojeluaseman lakkauttamisesta. Maahanmuuttovirasto päättää myös karkottamisesta. Päätöksen tekeminen ulkomaalaisen karkottamisesta edellyttää, että suojeluasema on ensin lakkautettu.

- Ulkomaalaislakia muutettiin EU:n määritelmädirektiivin mahdollistamalla tavalla vuonna 2024 siten, että lakiin sisällytettiin uusia perusteita pakolaisaseman lakkauttamiselle. Pakolaisasema voidaan lakkauttaa, kun on perusteltua syytä olettaa, että pakolainen on vaaraksi kansalliselle turvallisuudelle tai häntä pidetään yhteiskunnalle vaarallisena, koska hänet on lainvoimaisella tuomiolla tuomittu erityisen törkeästä rikoksesta. Tämä lakimuutos tuli voimaan 2.1.2025. Uusia pakolaisaseman lakkauttamista koskevia säännöksiä ei kuitenkaan sovelleta rikoksiin, jotka on tehty ennen lain voimaantuloa.

- Euroopan unionin uuden muuttoliike- ja turvapaikkasopimuksen (pakti) muodostavat säädökset tulivat voimaan 11.6.2024 ja niitä aletaan pääosin soveltaa 12.6.2026. Määritelmäasetuksen[3] 14 ja 19 artiklassa säädetään pakolaisaseman ja toissijaisen suojeluaseman poistamisesta tiettyjen rikosten perusteella. Määritelmäasetus korvaa määritelmädirektiivin.

[3] Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/1347, annettu 14 päivänä toukokuuta 2024, vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittelemiselle kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toissijaista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle ja myönnetyn suojelun sisällölle, neuvoston direktiivin 2003/109/EY muuttamisesta ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/95/EU kumoamisesta

Sisäministeriö
Inrikesministeriet

- Määritelmäasetuksen säännökset vastaavat määritelmädirektiivin säännöksiä ja ne ovat asetuksena suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä, joiden soveltamiseen ei sisälly kansallista harkintaa. Määritelmäasetuksen nojalla voidaan lakkauttaa suojeluasema myös ennen asetuksen soveltamisen alkamista tehdyn rikoksen takia. Tämä johtuu siitä, että määritelmäasetus ei sisällä ulkomaalaislain siirtymäsäännöstä vastaavaa säännöstä, jossa säädettäisiin kansainvälisen suojelun myöntämättä jättämisen tai poistamisen perusteena olevien rikosten tekoajankohdan merkityksestä suhteessa asetusten voimaantuloon tai soveltamisen alkamiseen.

- Jos henkilön pakolaisasema tai toissijainen suojeluasema poistetaan, mutta häntä ei voida palautuskiellon vuoksi poistaa maasta, hänelle myönnetään tilapäinen oleskelulupa vuodeksi kerrallaan. Tällöin ulkomaalaisen kotimaan tilanteen mahdollista muuttumista seurataan koko ajan Maahanmuuttovirastossa tarkoin.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo.sm@gov.fi | www.intermin.fi